

Täysistunto

Tiistai 7.6.2022 klo 14.03—17.16

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energiaintensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Hallituksen esitys HE 36/2022 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 11/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Edustaja Kiviranta, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.01 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! On tärkeää, että paljon sähköä käyttävälle teollisuudelle korvataan päästökaupassa sähkön hinnasta aiheutuvia kustannuksia. Tuettavista toimialoista suurin on metsäteollisuus. Tärkeitä toimialoja ovat myös metalliteollisuus ja kemianteollisuus. Tuki vahvistaa paljon sähköä käyttävien yritysten mahdollisuuksia uudistaa prosessejaan. Teollisuus tietenkin etsii ja toteuttaa koko ajan hiilineutraaliutta edistäviä ratkaisuja. Se on myös huomionarvoinen asia. Tukien myötä suomalaisten vientiyritysten menestymismahdollisuudet paranevat.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa sähköistämistuen on varsin laajasti katsottu olevan vallitsevissa kilpailuolosuhteissa perusteltu. Talousvaliokunta pitää keskeisenä, että järjestelmä kannustaa energiapanosten tuottavuutta lisääviin toimiin ja edistää kehitystä mukaan lukien vetytalouden mahdollisuudet. Tukijärjestelmän toimivuutta, riittävyyttä ja vaikuttavuutta on tarpeen koko ajan arvioida.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.02 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Eduskunta voi varmasti hyväksyä aivan hyvillä mielin nyt tämän talousvaliokunnan mietinnön ja lain sisällön tässä ensimmäisessä käsittelyssä. Mutta tosiaan laajemmin tähän Euroopan unionin viitekehykseen taata Suomelle mahdollisuudet harjoittaa järkevää energiapolitiikkaa, tehdä kestävä teollisuus ja laajemminkin elinkeinopolitiikkaa täytyy kyllä todella voimakkaasti kiinnittää nyt huomiota. Aivan näinä päivinä Euroopan parlamentti, kollegamme siellä, äänestää laajasta kokonaisuudesta, joka liittyy tähän EU:n Fit for 55 -kokonaisuuteen päästöjen vähentämiseksi. Samaan aikaan komissio on esitellyt tämän REPowerEU-kokonaisuutensa, jolla toisaalta vähennetään Euroopan riippuvuutta Venäjän fossiilisesta energiasta mutta johon sisältyy esimerkiksi ajatus siitä, että kokonaisenergiankäyttöä vähennetään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

Arvoisa puhemies! Tämähän on ajatus, joka ei kyllä sovi yksin sen tavoitteen kanssa, että pääsisimme irti fossiilisen energian käytöstä. On tosiasia, aivan luonnontieteellinen tosiasia, että kun siirrymme käyttämään uusiutuvia energialähteitä, joihin sitten liittyy myös sitä, että energiaa joudutaan muuttamaan olomuodosta toiseen, jotta käyttökohteisiin saadaan toimitettua riittävä määrä energiaa — puhun nyt vaikkapa liikenteen vaatimista polttoaineista ja niin edelleen — niissä väistämättä syntyy energiahäviöitä. Ja kun haluamme päästä tällaiseen päästöttömään maailmaan, jossa hiilidioksidin määrää ilmakehässä emme lisää, niin väistämättä se johtaa suurempaan primäärienergian käytön tarpeeseen. Ja tässä mielessä, kun haluamme säilyttää Suomessa varmasti vähintään nykyisen elintason ja Euroopassa monissa maissa, joissa elintaso on Suomea alhaisempi, nostaa elintasoa tulevaisuudessa, niin se väistämättä tarvitsee lisää energiaa. Tässä mielessä on tärkeää, että Euroopassa tehdään energiapolitiikkaa ja ilmastopolitiikkaa, joka mahdollistaa nimenomaan energian käytön.

Viime viikonloppuna oli lakkiaiset. Jokainen meistä voi muistella omilta kouluajoilta sitä, että energia on kykyä tehdä työtä, ja työllä se on menestys tulevaisuudessakin rakennettava. On tärkeää, että tällä esityksellä nyt tuetaan sitä suomalaisen teollisuuden energiansaantia ja kykyä tehdä työtä ja rakentaa menestystä maaillemme.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

16.05 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti tästä asiasta, energiain-tensiivisen teollisuuden tukemisesta. Suomihan on energiaa paljon käyttävä maa, ja yhtenä syynä siihen ovat tietenkin korkealaatuiset tuotteet, mitä teemme. Tyypillinen esimerkki lienee metallituotteita valmistava tehdas, jossa tehdään paljon hitsaamista ja jopa metallin sulattamista. Se vie valtavasti sähköä, samoin paperikone. Iso paperikone on valtava sähkösyöppö. Siitä on vähän vääriä mielikuvia tuolla, että metsäteollisuus tuottaa itse sähkönsä. Totta kai se tuottaa, sellutehdas tuottaa sähköä paljon sivutuotteenaan, mutta paperikone on valtava sähkösyöppö.

Mutta tähän jatkuvaan tukipolitiikkaan liittyy nyt valtava vaara, jonka haluan nostaa tässä yhteydessä esille. Sinänsä hallituksen esitys on kannatettava, minulla ei ole siihen huomautettavaa. Mutta varoittaisin siitä, kun tänäpänä talousvaliokunta käsitteli sellaista paperia kuin valtioneuvoston jatkokirjelmä komission ehdotuksesta sosiaalirahaston perustamisesta. Täällä on taas vireillä komissiossa tämmöinen ei- yksimielisyysperiaatetta vaativa elvytyspaketti, jolla oltaisiin tukemassa niitä valtioita, niitä sosiaalisesti vaikeaan asemaan joutuneita maita, jotka nimenomaan energian hinnannousun takia joutuvat kärsimään. Milloinkahan tässä talossa, arvoisa puhemies, ymmärretään se, että tämä noidanhähän päättyy konkurssiin? Me velkaannumme nyt jo tämän vuoden aikana 8—10 miljardia. Veikkaan, että kun vuosi on lopussa, niin olemme jo 10 miljardissa. Eihän tällä keinoin voi enää jatkaa.

Euroopan unioni syyttää tällaisia esityksiä jatkuvasti ohi liittymissopimuksen ilman min-käännäköistä mandaattia. Se tulee meidän sosiaalipolitiikkaa ohjaamaan, ottaa ikään kuin asiat itselleen ja sitten vaatii jäsenmailta rahaa, että meidän pitää tukea italialaista bensiinin hintaa taikka sähkön hintaa taikka asumiskustannuksia — tai peräti, kun nyt on menossa tämä elvytyspaketin ratkaisu, jossa tuetaan remontteja jopa sataan prosenttiin asti Euroopan eteläisessä laidassa eli Italiassa. Eihän tällaisessa taloudenpidossa ole enää mitään järkeä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

Sinänsä tämä esitys, mikä liittyy suomalaiseen teollisuuteen, on kannatettava, mutta Euroopan unionissa, jos ei järkiin tulla, tälle tarinalle tulee ruma loppu, koska eihän tällainen meno voi jatkua. Tämähän on konkurssitaloudenpitoa. Se koskee myös Suomen valtiota. Ja jos joku ei minun puheitani usko, niin kannattaa tutustua vaikka Kallion laskuopin mukaiseen kertolaskuun eli prosenttilaskuun. Katsokaapa nykyiset Suomen velat, jotka ovat valtion velkoja, kuntien velkoja ja kotitalouksien velkoja. Lasketaanpa siihen kaksi prosenttia lisää korkoa, mikä todennäköisesti on nyt nousemassa, kuten kaikki tiedämme, niin olemme siinä tilanteessa, jota minä en haluaisi edes kuvitella.

Järki tähän pitää jo löytyä. Ei tämä tällainen tukipolitiikka voi loputtomiin jatkua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Myllykoski, olkaa hyvä.

16.08 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Yhdet yhtäläisyysmerkit haluaisin tässä keskustelussa vetää: energiaintensiivinen teollisuus on yhtä kuin vientiteollisuus, ja vientiteollisuus on se, millä me kansantaloudestamme huolehdimme. Tiedän, että tästä varmasti on hallituksen sisällä ollut erinäisiä vääntöjä, kun ollaan yleensäkin pohdittu energiaintensiivisen teollisuuden tukimuotoja tässä kontekstissa, keskustelua on käyty useina vuosina ja sitä on hieman osoiteltu sormella, mutta siinä mielessä pitää uskaltaa nähdä se totuus, että tässä on myös meidän oma kilpailuasetelmamme. Ei ole mitenkään uusi tieto, että olemme jossakin vaiheessa jonkun paperikoneen joutuneet sulkemaan, joka on ollut tuottavampi, kannattavampi Suomessa, mutta meidän energiapalautusjärjestelmämme on tehnyt siitä kilpailukyvyttömän esimerkiksi Saksassa toimivaan paperikoneeseen verrattuna. Pitää siis nähdä metsä puilta ja tunnustaa se tosiasia, että kysymys on myös meidän kilpailukyvyystämme meidän vientiteollisuudessa.

No, tässä yhteydessä tietysti meidän pitää uudistua, ja sitä kautta tämä tuki on myös niin kuin ohjaava toimenpide, jolla me voimme sitten paremmin huomioida meidän uusiutuvan. Vaikka edustaja Autto kyllä oikein totesi, että on tietysti tiettyjen oppien vastakkainasettelua eikä voida vain säästää, jos kerran tarvitaan aina enemmän energiaa, ja energia joutuu muuttamaan olomuotoaan — hyvä huomio, arvostan kommenttianne siltä osin — mutta on tärkeää, että olemme pystyneet reagoimaan tässä kohdin, ja uskon, että oppositiokaan ei kovasti hallitusta moiti, että tämäkin askel on tällä kertaa otettu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

16.10 Janne Sankelo kok: Arvoisa puhemies! Tässä käytettiin niin hyviä puheenvuoroja, että ajattelin itsekkin talousvaliokunnan jäsenenä tähän teollisuuden sähköistämistukeen muutaman sanan sanoa.

Siis kuitenkin lähtökohta tässä tilanteessa — kun energian hinta on noussut kautta linjan, me olemme irrottautumassa ja osittain jo irrottautuneet Venäjän energiasta — on se, että on kyllä todella tärkeää, että me huolehdimme muuttuneissa olosuhteissa ja tulevaisuudessa myös suomalaisen perusteollisuuden toimintaedellytyksistä. Aika useinhan me täällä eduskunnassa katsotaan tulevaisuuteen ja mietitään sellaisia aika lennokkaita näkymiä Suomen talouden ja hyvinvoinnin kannalta, mutta kuitenkin totuus on se, että kun katsotaan esimerkiksi meidän kansantuotetta ja merkittävimpiä vientialoja, jotka ihan oikeasti jauhavat sen hyvinvoinnin suomalaisille, niin kyllä siellä perusteollisuudella, metsäteol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 69/2022 vp

lisuudella, metalliteollisuudella, on iso merkitys. Nämä kaikki ovat semmoisia toimialoja, että ne eivät niin kuin höyhenenkeveästi toimi, vaan siellä tarvitaan energiaa. Sen takia on tosi tärkeää, että riippumatta siitä, minkälainen hallituskombinaatio aina on — aika ajoihin nämä vaihtuvat, ja käsittääkseni ensi keväänäkin vaihtuu — kuitenkin jatkossakin huolehdimme siitä, että meidän teollisuus on kilpailukykyinen verrokkimaihin nähden, koska yritykset katsovat globaaleja markkinoita ja on niin tavattoman helppoa nykymaailman aikana katsoa, että jos Suomessa ei pystytä toimimaan kilpailukykyisesti, niin se toiminta siirtyy rip rap, suhteellisen nopeaan, jonnekin muualle. Se on vain se realiteetti. Voidaan sitä täällä moitiskella, mutta näin se tapahtuu. Mutta näillä edellytyksillä, mitä tässäkin hallituksen esityksessä nyt on, pyritään vastaamaan tähän akuuttiin tilanteeseen.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 36/2022 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.